

SUNDHEDSSTYRELSEN

BARNAAMIJKA TALLAALKA CARRUURNIMADA DANISH

Somali

2016

Barnaamijka tallaalka carruurnimada Danish 2016

Daabacaada 9aad

© Maamulka Caafimaadka iyo Daawada Danish,
Diseembar 2016.

La daabacay ISBN

978-87-7104-740-0

Korontada ISBN

978-87-7104-739-4

Qeybta

Tallada saayniska

Erayada furaha

Barnaamijka tallaalka carruurnimada, gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha, bararka xuubka, jadeecada, fayruska-qumanka, jadeeca Jarmalka, HPV, kansarka ilmo galeenka

Qaabka farshaxanka

Rosendahls a/s

Daabac

Rosendahls a/s

Waxaa daabacay

Maamulka Caafimaadka iyo Daawada Danish ee kaas-
hanayo Rosendahls a/s

Waxaa laga dalban karaa

Rosendahls a/s

T +4543632300

F +4543635329

www.rosendahls.dk Bilaash ah, laakin waxaad bixineysaa
boostada iyo baakideynta

Daabacaadaan waxaa sidoo kale laga heli karaa websayd-
keena www.dhma.dk

Tusmooyinka

Hordhaca	5
Barnaamijka tallaalka carruurnimada Danish	6
Maxaan u tallaalnaa carruurta Denmark?	7
Cudurada	8
Gowracatada	8
Teetano	8
Jeermiska xiiqdheerta (xiiqdheerta)	9
Jadeecada.....	10
Bararka xuubka iyo dalqada – ee sababtay Hargabka nooca b	10
Bararka xuubka iyo cudurka kale – sababtay ee jeermiska oofwareenka	11
Jadeecada.....	12
Faayruska qumanka.....	12
Jadeecada Rubella (jadeecada Jarmalka)	13
Kansarka ilmo galeenka.....	14
tallaalada	15
Su'aalaha iyo jawaabaha tallaalka	16

Waxyeelada	17
Gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysa iyo Hargabka hargabka nooca tallaalka b	19
Tallaalka jeermiska sambabka	20
Tallaalka jadeecada, faayruska-qumanka iyo jadeecada rubella (MMR).....	22
Tallaalka xoojiyaha gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta iyo dabeysa.....	23
Tallaalka HPV ee ka hortaga kansarka ilmo galeenka.....	23
Kormeerida barnaamijka tallaalka carruurnimada.....	26
Warbixin dheeraad ah	27

Hordhaca

Maamulka caafimaadka ee dhammaan wadamada waxay ku taliyeen tallaalida carruurta ee ka hortaga cudurada halis ku noqon kara oo sababi karo dhaawac joogta ah iyo, xaalada ugu daran oo dilaa noqon kara.

Carruurta u hogaansameyso barnaamijka tallaalka Danish si wanaagsan ayaa looga ilaaliyay ku dhacitaanka tobanka cudurka ee xigga:

- Gowracatada
- Teetano
- Jeermiska xiiqdheerta (xiiqdheerta)
- Jadeecada
- Bararka xuubka iyo dalqada ee sababtay Bakeeteriyada Hargabka nooca b
- Bararka xuubka iyo cudurada kale ee halista ah ee uu sababay jeermiska sambabka
- Jadeecada
- Faayruska qumanka
- Jadeecada Rubella (jadeecada Jarmalka)
- Kansarka ilmo galeenka (kaliya gabdhaha ayaa la tallaalaa).

Tallaaladu waa bilaash oo ka qayb galku khasab maaha; adiga go'aanso haddii la tallaalayo carruurtaada. Dhaqaatiirta guud ayaa sameeyo tallaalada.

Haweenka ka weyn 18 sanno jir waxaa loogu tallaali karaa jadeecada rubella si bilaash ah haddii aysan helin MMR (jadeecada, faayruska qumanka iyo jadeecada rubella) tallaalida carruur ahaanta.

Barnaamijka tallaalka carruurnimada Danish

Jadwalka wuxuu muujinayaa tallaalada lagu taliyay iyo goortii la maamulayo.

Da'da	Tallaalka	Caafimaadka
5 isbuuc		√
3 bilood	Gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha, Bakteeriyada-	
5 bilood	Gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha, Bakteeriyada-	√
12 bilood	Gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha, Bakteeriyada-	√
15 bilood	MMR: jadeecada, fayruska qumanka iyo jadeecada rubella	
2 sanno		√
3 sanno		√
4 sanno	MMR: jadeecada, fayruska qumanka iyo jadeecada rubella	√
5 sanno	Tallaalka xoojiyaha gowracatada, bakteeriyada dhaawaca, xiiqdheerta iyo dabeysha	√
12 sanno	Jadeecada, fayruska qumanka iyo jadeecada rubella (MMR) - Haddii canuga uusan horay u helin tallaalada MMR.	
12 sanno (gabdhaha kaliya)	Kansarka ilmo galeenka (Fayrusyada Aadanaha - HPV) (labo jeer - fiiri bogga 17)	
Haweenka 18 sanno jirka ah	Jadeecada Rubella (MMR)	

Maxaan u tallaalnaa Carruurta gudaha Denmarka?

Barnaamijka tallaalka carruurta wuxuu ka hortagaa cudurka canugaaga ee laga yaabo inay halis tahay oo sababto dhaawac toos ah. Mida ugu daran, waxay noqon karaan dilaa.

Qaar ka mid ah cudurada waa la baabi'iyay, laakiin weli waxay ka dhacaan meel ka baxsan Denmark. Haddii aanan tallaalin carruurta, cudurka wuxuu ka dhici karaa Denmark mar labaad.

- Tallaalada qaar wuxuu ka hortagaa jirooyinka gaar ahaan ku noqon kara halis nolosha ilmaha, sida xiiqdheerta, cudurka Jeermiska hargabka iyo jeermiska sambabka.
- Tallaalada kale waxay ka illaaliyaan carruurta caabuqyada aadka u faafa ee carruurta inta badan qaadaya cudurada maqnaanshaha barnaamijka tallaalka. Carruurta caadi ahaan way ka soo kabtaan cuduradan, laakiin inta lagu jiro faafid walba, carruurta qaar waxay noqdaan kuwa aad u jiran oo waxay lahaan karaan jiro joogta ah ee cudurka sababo sida jadeecada, faayruska-qumanka iyo dabeysha.
- Tallaalada qaarkood waxay ka hortagaan halista laakiin cudurada marmarka sida bakteeriyaalka dhaawaca iyo gowracatada.

Carruurta, aan la tallaalin, waxay halis ku gelayaan inuu ku dhaco cudurada da'da dambe ee cudurada saameyno daran lahaan kara.

Cudurada

Gowracatada

Gowracatada waa cudur faafa ee sababay Jeermiska Bakteeriyoyinka gowracatada. Gowracatada waxay noqon kartaa dillaa xitaa sida quseyso xaaladaha wanaagsan iyo daaweynta casriga ah.

Cudurka wuxuu inta badan ku bilowdaa qandho iyo caabuqa dhuunta ee daran ee ku leh daboolnaan qara weyn dhuunta iyo bararka godadka fadhiga, oo sababi karo suuxdinta waxyeelada leh.

Jeermiska wuxuu soo saari karaa sun ku faafi karto qeybaha kale ee jirka. Tani waxay abuuri kartaa bararka muruqa wadnaha iyo cudurada nidaamka neerfaha.

Denmark waxay aragtay dhowr xaaladood oo gowracatada 50-kii sanno ee la soo dhaafay. Laakiin waxaa weli jira halista lagu helayo cudurka ka baxsan Denmark, iyo martiyada waxay sidoo kale keeni karaan cudurka wadanka.

Teetano

Bakteeriyoyinka dhaawaca waxaa sababo jeermiska Cudurada. Bakteeriyoyinka wuxuu si gaar ugu baahsanyihiin ciida iyo gelida jirka illaa wado noocaas ah sida dhaawacyo sumeysan.

Bakteeriyoyinka dhaawaca uma gudbin karo inta u dhaxeyso dadka.

Bakteeriyoyinka waxay soo saaraan sunta gasho nidaamka neerfaha oo u keenta danqashada murqaha iyo xanuunka. Dacwadaha badan ee ugu daran ee bakteeriyaalka dhaawaca, bukaanka ma neefsan karo.

carruurta horaantii waxay heleen qaadista bakteeriyooyinka dhaawaca ee xudunta. Xaaladaha inta badan waxaa laga helay kuwa ka mid ah dadka waa wayn ee aan qabin hadda - ama kaliya qeyb ahaan - u hogaansan barnaamijka tallaalka. Waxaa jiro qiyaastii hal hal xaalad oo Bekteeriyooyinka dhaawaca sannad walboo kale, inta badan sababayo dhimasho.

Jeermiska xiiq dheerta (xiiqdheerta)

Xiiq dheerta waxaa sababo Bakteeriyooyinka xiiq dheerta. Bakteeriyooyinka waxay ku gudbaan dhinaca hawada ka dhalata ee marinka neefta, inta badan waxay ku baxdaa qufaca ama hindhisida. Bakteeriyooyinka si sahlan ayuu ku gudbaa. Xiiq dheerta waxay halis ku noqon kartaa noloshu ilmaha.

Xiiq dheerta bilowga waxay u egtahay qabow caadi ah laakiin ku weynaadaa gudaha 1-2 isbuuc oo qufac aad u daran oo raaga ku buuxsamaa.

Qufacyada caadi ahaan waxay u yimaadaan degdeg isku xigga oo ka hor istaaga canuga inuu neefsado. Markii canuga uu gudaha u neefsado qufaca kadib, wuxuu soo saaraa dhawaq culus, oo xiiq-dheerta, sidaas darteed magaca 'jeermiska xiiqdheerta'. Canuga si sare wuxuu u qufacaa xaaqo qara weyn oo wuu matagi karaa marka la soo weeraro. Weerarada aad ayay u daal leeyihiin iyo ilmaha ma lahan xooga lagu qufaco ee xaaqada qara weyn.

Xaaadaha dhexdhaxaadka ee carruurta weyn ama dadka weyn waxay u muuqdaan caabuqa qabowga ama dhuunta.

Carruurta inta badan waxaa saameeyo walaalaha weyn ama dadka weyn ee guriga. Dadka qaba qabowga ama qufaca waa inay - baaxada suurtoogalka ah - ka joogitaanka ilmaha aan la tallaalin.

Dhaqaatiirta guud waxay maamuli karaan- qalajiyaha ka hortagga ee ilmaha gaaray xiiq dheerta.

Dabeysaha

Dabeysaha waxaa sababo cudurka fayraska, kaas oo aad u faafa.

Dadka inta badan lama kulmaan ama kaliya la kulmaan astaamaha qafiifka sida qandhada iyo madax xanuunka oo dhowr maalmood ah. Wax laga tiro badanyahay ayaa sameeyo dareen la'aansho.

Naafanimadda waxay saameyn kartaa dhoor kooxyada murqaha ama noqdo kuwa aad u balaaran si markaas neefsiga murqaha way naafoobaan. Bukaanaada qaarkood waxay u naafoobaan si toos ah, iyada oo dadka kale ay soo kabsadaan. Dabeysaha waxay noqon kartaa dilaa.

Xitaa inta lagu jiro dabeysaha laguma soo wargelin Denmark qiyaastii 40 sanno, waa muhiim in carruurta oo dhan la tallaalo illaa cudurka gabi ahaanba la baabi'yo.

Inta lagu jiro sannadka la soo dhaafay, waxay dabayshu ka dilaacday Syria, Cameroon, Equatorial Guinea iyo Geeska Afrika. Fayraska dabeysaha wuxuu weli ku jiraa Afghanistan, Pakistan iyo Nigeria. Ulolaha tallaalka dabeysaha dunida oo dhan waxaa hogaamiyo Hay'ada Caafimaadka Aduunka (WHO) waxaa loogu talo galay baabi'inta dabeysaha gabi ahaanba.

Bararka xubka iyo dalqada ee sababta Bakteeriyada hargabka nooca b

Bakteeriyada hargabka nooca b (Hib) waa bakteeriyaha sababi karo cudurada halista ee nolosha halista ku ah sida bararka xubka iyo cuno bararka, gaar ahaan carruurta qaar.

Carruurta qaba bararka xuubka waxay qabaan qandho sareyso iyo guud ahaan dareemaan xanuun. Way luloon karaan, iyo neefta way saameyn kartaa. Bakteeriyada hargabka caabuqyada nooca b waxay sababi kartaa dhaawac jooqta ah sida naafanimada maqalka iyo waxyeelada maskaxda.

Ka hor intaan tallaalka lagu darin barnaamijka tallaalka carruurnimada Danish, carruurta yar waxay u dhintaan cudurka sannad walba. Hadeer, cudurka badankiisii waala baabi'iyay.

Tallaalka kama hortago noocyada bararka xuubka ee ay sababtay bakteeriyada kale ama faayruska.

Bararka xuubka iyo cudurka kale – uu sababay ee jeermiska oof wareenka

Cudurada jeermiska sambabka waxaa sababo bakteeriyada caabuqa sambabka. Waxaa jiro noocyo badan oo jeermiska sambabka ah.

Cudurka jeermiska sambabka daran wuxuu sababi karaa naafanimadda tooska ah sida naafanimadda maqalka iyo maskaxda, iyo marmar qaar dhimasho.

Caabuqa iyo jeermiska sambabka inta badan wuxuu sababaa caabuqyada dhagta dhexe ama sanko ama caabuqa sambabka. Jeermiska sambabka wuxuu sababaa jirada ugu daran marka ay galaan dhiig daadashada oo sababo dhiig wasaqowga iyo/ama bararka xuubka.

Carruurta yar, dadka weyn iyo dadka qabo hoos u dhaca shaqada difaac jirka gaar ahaan wuxuu unugulyahay cudurada jeermiska sambabka. Halista cudurka jeermiska sambabka daran hoos ayuu uga dhacay da'da, iyo carruurta ka weyn 4 sanno jirka waxay leeyihiin halis aad u yar ee helida cudurada jeermiska sambabka.

Ka hor inta aan lagu darin tallaalka jeermiska sambabka barnaamijka tallaalka carruurnimada, Denmark waxay laheyd qiyaastii 20 xaaladaha sannadlaha ee bararka xuubka iyo qiyaastii 50 dacwadaha kale ee daran ee cudurada jeermiska sambabka ee carruurta ka yar 2 sanno.

Jadeecada

Jadeecada waxaa sababo fayruska jadeecada, fayrus aad u faafo. Jadeecada waxay marmar sababi kartaa dhibaatooyin badan sida maskax bararka, taas oo sababi karo waxyeelada maskaxda joogtada ah, dhagoolnimada iyo, mida ugu daran, dhimashada.

Jadeecada inta badan waxay ku bilaabataa qandho sareyso iyo qabow. Iyo nabaro gaduudan ayaa abuurmo qiyaastii 3-4 maalmood aastaamaha koowaad kadib. Waxaa jiro inta badan cudurada badan sida caabuqa dhagta dhexe iyo caabuqa sambabka.

Ku dhawaadka carruurta Denmark waxaa ku dhaco jadeecada, ka hor inta aan lagu darin tallaalka MMR barnaamijka tallaalka carruurnimada.

Jadeecada waxay ku aheyd marmar Denmark oo sannooyin badan ah. Laakin cudurka wuxuu si balaaran ugu faafay wadama badan, oo ay ku jiraan qaar ka mid ah wadamada reer Yurub.

Gudaha 2011, Denmark waxay la kulantay dilaacitaanka jadeecada, mida ugu balaaran 15 sanno. Faafitaanka Yurub wuxuu ku sababay dhowr boqol ama haddii kale carruurta caafimaadsan inay dhintaan, iyo WHO waxaa ka go'an inay baab'iso jadeecada Yurub.

Fayraska-qumanka

Fayraska-qumanka waxaa sababo fayraska-qumanka, kaas oo ka hooseeya faafida badelkii fayraska jadeecada.

Fayraskan wuxuu sababaa caabuqa iyo bararka qanjidhada dha-reerka, qandhada qafiifka iyo jirada guud. Illaa boqolkiiba 10% ee dadka qaado fayraska-qumanka waxay la kulmaan bararka xuubka oo qafiif ah. Qaar ka mid ah carruurta waxay noqdaan dhagool oo hal dheg ah kadib qaaditaanka qumanka.

Fayraska-qumanka wuxuu saameyn karaa xaniinyaha wiilasha inta lagu jiro ama kadib qaangaarka. Tani waxay saameyn kartaa tayada shahwada ay soo saaraan, midkood ku meel gaar ahaan ah ama joogta ah, iyo waxaa jiro halista ah inay kordhiyeen dhibaatooyinka carruurta uurka.

Jadeecada Rubella (jadeecada Jarmalka)

Jadeecada Rubella waa cudur uu sababo fayraska rubella waa qafiifka qaar ka mid ah carruurta..

Kuwa ka mid ah carruurta, cudurka inta badan wuxuu ku bilaabmaa astaamaha qabowga iyo qandhada dhexdhexaadka ah.

Kadib qiyaastii 24 saacadood, qanjirada qoorta way xanuunaan oo bararaan oo nabar ayaa imaan kara. Nabarka waa astaameysan yahay oo aad u gaduudan yahay oo hoos u dhacaa kadib 2-3 maalmood.

Tallaalka ka hortago jadeecada rubella waxaa inta badan loo siiyaa si looga hortago carruurta u gudbida fayraska haweenka uurka ah. Jadeecada rubella, ee barka ugu horeeyo ee uurka waxaa korodha halisaha curyaannimada lagu dhasho sida indhaha oo aan caadi aheyn, naafanimada maqalka ah, waxyeelada maskaxda ama cudurka wadnaha.

Cudurada kale ee fayraska wuxuu u egyahay jadeecada rubella taas oo ku adkeyso haweenka inay ogaadaan haddii ay maqleen

cudurka. Si looga hortago in fayraska u gudbay haweenka uurka ah, carruurta oo dhan waxaa la siiyaa tallaalka MMR, taas oo ku jirto tallaalka jadeecada rubella.

Haweenka waxaa laga maamuli karaa tallaalka MMR (taas oo ku jirto jadeecada rubella) oo bilaash ah haddii ay ka weyn yihiin 18 sanno jir oo aanan horay looga tallaalin cudurka.

Kansarka ilmo galeenka

Kansarka ilmo galeenka waxaa sababo dhaawacyada qaarkood ee Fayrasyada Aadanaha (HPV). Tani wuxuu ku gudbaa dhinaca xiriirka galmada oo si joogta ah u sababi kara noocyada kansarka.

HPV waa mid aad caadi u ah, gaar ahaan kuwa ka mid ah carruurta yar. Dad badan ma lahan aastaamaha, iyo caabuqa wuxuu si lama filaan ah u cadeeyaa dadka inta badan. Si kastaba, dadka qaarkood waxaa ku sii jira fayruska. Tani waxay sababi kartaa isbadelada unugyada ilmo galeenka ee laga yaabo inay ku sababto kansar sanooyin badan kadib.

Tallaalka wuxuu ka hortagaa labada nooc ee HPV ee sababo qiyaas-tii boqolkiiba 70% ee xaaladaha kansarka ilmo galeenka.

Maadaama tallaalka HPV aysan ka hortagin dhammaan xaaladaha kansarka ilmo galeenka, haweenka waxaa laga marti qaaday in laga baaro wax alaale wixii isbadelada unugyada ilmo galeenka ee waqtiga ay gaaraan 23 sanno. Barnaamijkaan baaritaanka waxaa u suurogaleysa in la helo oo loola dhaqmo heerarka hordhaca ee cudurka ka hor inta aysan noqon kansar.

Noocyada kale ee HPV waxay sababi kartaa burooyinka xubinta taranka ku yaalo ama u dhow xubinta taranka. Burooyinka xubinta taranka waa waxyeelo la'aan laakiin ah mid raaxo daran.

Tallaalada

Jadwalka hoose wuxuu muujinayaa markii tallaal walba lagu daray barnaamijka tallaalka carruurnimada Danish:

SANNADKA LAGU DARAY BARNAAMIJKA TALLAALKA CARRUURNIMADA

Gowracatada	1943
Teetano	1949
Jadeecada	1955
Xiiqdheer	1961
Jadeecada, fayraska-qumanka, jadeecada rubella (MMR)	1987
Jeermiska hargabka nooca (Hib)	1993
Cudurka caabuqa ee dhiiga ku faafa	2007
Kansarka ilmo galeenka (HPV)	2008

Cudurka aan ka tallaalnay ka hortaga sannooyin badan ugu dhowaan waa la baabi'iyay ama ugu yaraan waxaa kaliya oo ay saameysay dhawr qofood.

Si kastaba, barnaamijka tallaalka ayaa ahaa mid lagu guulaystay ku dhawaadkii dhammaan kooxda la rabay in la tallaalo, sababtoo ah haddii kale cudurka sii joogteeyay inuu faafo. Cudurada waxay aad ugu faafi karaan meel ka baxsan Denmark oo wuxuu ku faafi karaa markale haddii aan joojino tallaalida ka hortagooda.

Marka aan go'aansano tallaalada lagu talliyay barnaamijka tallaalka, waxaan qiimeynay haddii cudurka caabuuq walba uu joogtada iyo ku filnaanta halista ah ee lagu talinayo in carruurta oo

dhan laga tallaalo ka hortaga. Waxaan sidoo kale qiimeynaa haddii tallaalka ka hotaga cudurka uu badbaado yahay iyo haddii ay ku filnaan karto barnaamijka tallaalka jiray.

Su'aalaha iyo jawaabaha tallaalka

Muxuu tallaalka ka koobanyahay?

Tallaalada wuxuu noqon mid aan nooleyn tallaalo (dilaa), taas oo ku jirta qeybaha fayrasyada la dilay ama bakteeriyada. Tallaalada waxay sidoo kale noqon karaan tallaalo la dhimay ee ay abuurta hoos u dhaca fayrasyada nool ama bakteeriyada.

Tallaalada kale waxay ka koobnaan karaan sunta aan nooleyn (tusaale ahaan bakteeriyada dhaawaca), ama faayruska hiddo ahaan loo naqshadeeyay sida qeybaha (tusaale ahaan HPV).

Sidee ayuu tallaalada u shaqeeyaan?

Tallaalka wuxuu ku sababaa difaaca jirka canuga si uu abuuro difaaca jirka ee ka illaaliyo bakteeriyada cudurada sababo jirada ee isla wadada sida haddii canuga ku dhacay cudurka. Canuga wuxuu noqday difaaca jirka.

Haddii hadhow canuga la kulmo fayraskan ama bakteeriyada, jirka wuxuu xasuus- taa midaan iyo difaaca jirka wuxuu la dagaalamaa cudurka/caabuqa.

Miyaa dhowr tallaalo loo maamuli karaa si isku mar ah?

Haa. Daraasadaha waxay muujiyeen in tallaalada ka hortago dhowr cuduro lagu sameyn karo si isku mar ah, si markaas carruurta u helaan dhowr irbadood.

Halkeed tallaalka lagu muddaa?

Goobta duritaanka waxay ku xirantahay nooc walba ee tallaalka. Guud ahaan, carruurta yar-yar waxaa laga tallaalaa bowdada iyo carruurta weyn garabka.

Haddii carruurta xanuunsan la tallaalo?

Carruurta, jiran, sida socodka qandhada, lama tallaalin. Carruurta qaba qabow qafiif ah waala talaali karaa.

Tallaalka dib miyaa loo dhigi karaa?

Haddii tallaalka dib loo dhigo, tusaale ahaan sabab la xiriirto jirada taxanaha tallaalka looma baahno in dib loo bilaabo markale.

Waxyeelada

Waxyeelada tallaalada waa marmar. Waxyeelada waxay aad uga hooseysaa halisteeda xaaladaha, taas oo carruurta halis geliyaan inay ku dhibaatoodaan haddii aanan la tallaalin.

Inta lagu jiray taxanaha tallaalka, carruurta inta badan waxay la kulmayaan falcelinta qafiifka ah ee xaaladaha qaar, tusaale ahaan, bararka aaga tallaalka, qandho yar ama nabar.

Qiyaastii 500,000 tallaalo ayaa la siiyaa carruurta sannad walba gudaha Denmark. Iyo qiyaastii 400 dacwad ee waxyeelada ayaa sababi karo tallaalada la soo wargeliyo sannad walba. Inta badan waa bararka aaga cirbada, nabar ama qandho.

Carruurta yar ee la tallaalay waxay sidoo kale noqon karaan xasaasi ama way luloodaan, si liidata u seexdaan, matag ama ku dhaco shuban oo yareeyo cunista.

Waxyeelada joogtada ah waxaa ku jira qalalka qandhada iyo dhawr saameyno kale ee dhinaca.

Waxaad ka heli kartaa warbixin badan ee ku saabsan waxyeelada www.dhma.dk

Ha iloobin inaad soo wargeliso waxyeelada!

Dhaqaatiirta guud waxaa looga baahan yahay inay soo ogeysiyaan Caafimaadka Danish iyo Maamulka Daawooyinka ee Waxyeelada ee daran ama aan la filaneyn.

Bukaanada iyo qaraabadooda waxay sidoo kale ku soo wargelin karaan 'Waxyeelada meldenbivirkning.'dk(sidoo kale af Ingiriis ah)

Waxaad sheegan kartaa magdhowga Hay'ada Caymiska Bukaanka Danish haddii canugaaga la xanuunsanayo dhaawac joogta ah ee ay sababtay tallaalka.

Jirada ka timid tallaalka ama kaliya jirada!

Carruurta yar marmar ayaa waxaa ku dhaco caabuqyada ama cudurada kale inta lagu jiro muddada tallaalka lagu maamulo. Waa inaad tixgelisaa inaad u qaadid canugaaga si uu u arko dhaqtarka guud haddii canuga u muuqdo mid jiran maalmaha tallaalka ka dambeeyo.

Saameynada iyo saameyno kale ee dhinaca ee tallaalada

Dhaqtarka guud ee maamulo tallaalka waa inuu soo wargeliyaa canuga iyo waaladiinta wax ku saabsan saameynta iyo waxyeelada tallaalada.

Dhaqtarka guud waa inuu sidoo kale bixiyaa xidhmada waraaqaha, taas oo sharaxdo saameynta waxyeelada ee la garanayo ee tallaalka. Waxaad ka heli kartaa warqada xidhmada oo af Danish www.indlægssteddel.dk, iyo warbixinta oo af Ingiriis iyo luuqado kale ee www.ema.europa.eu

Gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha iyo Hargabka, tallaalka hargabka tallaalka nooca b

Tallaalka loo isticmaalo ka hortaga gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha iyo bakteeriyaha hargabka nooca b waxaa lagu sameeyaa carruurta saddex jeer: ee 3, 5 iyo 12 bilood.

Tallaalka wuxuu ka koobanyahay gabi ahaanba waa qeybo sunta laga saaray ee sunta bakteeriyada sababo gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca iyo xiiqdheerta sidoo kale sida fayraska dabeysha ee aan nooleyn iyo qeybaha bakteeriyada hargabka ee aan nooleyn bakteeriyaalka nooca b.

Intee ayuu tallaalka shaqeynayaa?

Saddexda tallaalo waxay si wax ku ool uga hortagaan gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta iyo dabeysha illaa canuga ka gaaro 5-6 sanno jir.

Canuga wuxuu helaa tallaalka xoojinta ee ka hortaga gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta iyo dabeysha ee da'da

5 sanno. Tani waxay ka illaalisaa canuga gowracatada iyo bakteeriyada dhaawaca ee 10 sanno dheeraad ah.

Tallaalka wuxuu ka hortagaa xiiqdheerta ee 5-10 sanno, iyo ka hortaga dabeysha waxaa loo tixgeliyaa inay tahay mid raagta.

Saddexda tallaalo ee ka hortaga bakteeriyaha hargabka nooca b waxaa lagu qiyaasay inuu gabi ahaanba illaaliyo carruurta.

Waa maxay waxyeelada gowracatada, bakteeriyaalka dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha iyo bakteeriyada hargabka tallaalka nooc b?

Waxyeelada joogtada ah waa gaduudashada iyo danqashada aagaga tallaalka. Dhowr carruur sidoo kale waxaa ku dhaco qandho iyo jirada guud dhoorka maalmood ee ugu horeeyo tallaalka kadib. Carruurta qaarkood ee qabo qandhada waxay la kulmayaan qalalka qandhada. Tani gaar ahaan waxaa lagu arkaa kuwa ka mid ah carruurta caadi ku dhacay qalalka qandhada marka ay qandho socoto.

Gudaha Denmark, dhaqaatiirta guud waxay maamulaan in ka badan 160,000 tallaalo sannadlaha ee ka hortagto gowracatada, bakteeriyada dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha iyo bakteeriyaha hargabka nooca b. Ku dhawaadkii carruurta oo dhan ee Denmark way qaataan tallaalka.

Tallaalka jeermiska sambabka

Tallaalka jeermiska sambabka wuxuu ka hortagaa noocyada 13 jeermiska sambabka ee sababo qiyaastii boqolkiiba 90% ee xaaladaha cudurka halista ee jeermiska sambabka ee ka mid ah carruurta

Danish ee da'da illaa 5 ka hor inta aan lagu darin tallaalka bar-naamijka tallaalka. Tallaalka sidoo kale wuxuu ka hortagaa dhawr xaaladaha caabuqa sambabka iyo caabuqa dhegta dhexe ee kuwa ka mid ah carruurta.

Carruurta ka yar 2 sanno waxay ku helaan tallaalka jeermiska sambabka 3, 5 iyo 12 bilood (ee isla waqtiyada sida gowracatada, bakteeriyada dhaawaca, xiiqdheerta, dabeysha iyo bakteeriyada hargabka tallaalka nooca b). Aaga cirbada ee tallaalka jeermiska sambabka caadi ahaan waa qeybta banaanka ee bowdada.

Tallaalka jeermiska sambabka kama hortago dhammaan noocyada jeermiska sambabka. Sidaas darteeda carruurta tallaalan waxay weli qabaan halis yar ee ku dhicitaanka bararka xuubka ee jeermiska sambabka.

Intee ayuu tallaalka shaqeynayaa?

Tallaalka waa wax ku ool ilaa canuga ka gaaro 4 sanno. Kadib da'daas, halista lagu qaadayo cudurka jeermiska sambabka ee daran aad ayay u hooseysaa. Waxaa kaliya aan ugu talineynaa tallaalka xoojinta carruurta ee la dhibaatooda cudurada ka dhigo iyaga gaar ahaan kuwa u nugul cudurka jeermiska sambabka.

Waa maxay saameynada dhinaca ee tallaalka jeermiska sambabka?

Illaa bar ka mid ah carruurta waxay la kulmaan qandho tallaalka kadib. Qaar ka mid ah carruurta waxaa ku dhaco qandho sareyso iyo laga yaabo sida cawaaqibta ah inuu ku dhaco qalalka qandhada. Qiyaastii saddex ka meel hal la kulan ee danqashada iyo bararka ee aaga tallaalka. Falcelinada xasaasiyada waa la arkay, laakin waa marmar.

Tallaalka jadeecada, fayraska-qumanka iyo jadeecada rubella (MMR)

Tallaalka MMR waxaa laga maamulay 15 bilood iyo 4 sanno jir. Carruurta dhalatay ka hor 2004 hel tallaalka labaad ee 12 sanno jir.

Tallaalka wuxuu ka koobanyahay fayraska nool ee la yareeyay, taas oo soo saari karto astaamaha qafiifka ah ee muujinaya caabuqa.

In kabadan 100,000 carruur ayaa hela MMR sannad walba.

Dilaaca yar ee saddexda cuduro waxay weli soo saari kartaa Denmark, sababtoo ah in kabadan 10-15% ee carruurta Danish maysan helin tallaalka MMR ee lagu taliyay.

Intee ayuu tallaalka shaqeynayaa?

Goorta carruurta helaan tallaalka MMR, waxaa loo tixgeliyaa inay ka hortageyso muddo dheer.

Waa maxay waxyeelada tallaalka MMR?

Carruurta waxay sameyn karaan astaamaha qafiifka ah ee usu keeneyso cudurada 1-2 isbuuc tallaalka kadib. Sababta waa mida tallaalka wuxuu ka koobanyahay fayraska nool ee la yareeyay.

Waxyeelada aan fiicnayn waxaa ku jira qandho, qabowga ama nabaro. Bararka xuubka wuxuu leeyahay - dhacdooyinka marmarka ah - waxay la xiriirtay tallaalka MMR.

Tallaalka xoojiyaha gowracatada, bakteeriyada dhaawaca, xiiqdheerta iyo dabeysha

Tallaalkaan wuxuu wataa isla qeybaha sida gowracatada, bakteeriyaaalka dhaawaca, xiiq dheerta, dabeysha iyo bakteeriyada hargabka tallaalka nooca b laakiin yareeyo diirad saarida gowracatada iyo xiiq-dheer.

Carruurta waxay helaan gowracatada, bakteeriyada dhaawaca, xiiq-dheer iyo tallaalka xoojiyo dabeysha ee da'da 5 sanno si loo hubiyo illaalada ka hortaga cudurada muddo dheer. Tani waxay ka illaalisaa carruurta gowracatada iyo bakteeriyaaalka dhaawaca ee 10 sanno dheeraad ah. Muddada illaalada ka hortaga xiiqdheerta waa 5-10 sanno. Illaalada ka hortaga dabeysha waxaa loo tixgeliyaa inay muddo dheer ah tahay.

Waa maxay waxyeelada tallaalka?

Waxaa jiro barar marmar ah ee aaga tallaalka kadib tallaalka ka hortaga gowracatada, bakteeriyaaalka dhaawaca, xiiq-dheer iyo dabeysha.

Tallaalka HPV ee ka hortaga kansarka ilmo galeenka

Tallaalka HPV waxaa la siiyaa gabdhaha sida qeyb ka ah barnaamijka tallaalka carruurtnimada Danish. Tallaalka waxaa loogu talo galay inay ka hortagto iyo waa in lagu sameeyaa gabdhaha ka hor inta aysan qaadin fayraska

ka hortago ee tallaalka ka hortago. Gabdhaha waxaa lagu tallaalaa da'da 12 sanno si markaas loo hubiyo illaalada ka hor bilowga galmadooda.

Gabdhaha waxaa la tallaalaa labo jeer haddii ay helaan tallaalka ugu horeeyo ka hor da'da 14. U ogolow ugu yaraan lix bilood inta u dhaxeeyso tallaalka koowaad iyo labaad.

Waxaan ugu talineynaa saddex tallaalo gabdhaha ee helo tallaalka labaad wax ka yar 6 bilood kadib tallaalka koowaad, iyo gabdhaha gaaray 14 sanno ka hor tallaalka koowaad.

Waxaan ku talineynaa sida gabdho badan sida suurtoogalka ah waxaa la tallaalaa qiyaastii da'da 12 sanno. Waxaan sidoo kale ku talineynaa in lagu qaato tallaalka taxanaha muddada hal sano ah – ee aan laga eegin barnaamijka.

Barnaamijka tallaalka HPV bilaash ayuu u yahay gabdhaha ka hooseeya da'da 18.

Intee ayuu tallaalka shaqeynayaa?

Waxaan qiyaasnaa in tallaalka uu wax ku ool yahay muddo dheer. Si kastaba, tani waa tallaalka cusub, marka ma garaneyno dhab ahaan inta sanno aad ilaashantay. Baahida xoojinta tallaalka ee mustaqbalka waxaa lagu go'aansanayaa sannadaha imaanaya.

Waa maxay waxyeelada tallaalka HPV?

Waayo-aragnimo badan danqasho, gaduudasho iyo bararka aaga tallaalka. Waaya aragnimada qaar qandhada qafiifka ah. Falcelinada xasaasiyada iyo waxyeelada halista ah waa marmar. Loo yaqaan saameynada dhinaca waxaa lagu faahfaahiyay xidhmada buugyaraha tallaalka HPV.

Waxaan si dhow u kormeernaa dhammaan wargelinada waxyeelada tallaalka HPV ee laga shakiyay. Waxaan sidoo kale helnaa wargelinada saameynada dhinaca laga shakiyay ee aanan lagu sharixin xidhmada buugyaraha. Waxaad ka heli kartaa warbixin badan www.dhma.dk

Kormeerida barnaamijka tallaalka carruurta

Barnaamijka tallaalka carruurta si jooqta ah ayaa loo kormeeraa si loo go'aansado haddii ay u shaqeyneyso sida loogu talo galay iyo haddii wax isbadelo ah loo baahanyahay.

Tirooyinka xaaladaha ka hortaga cudurada kaas oo carruurta la talaalay la kormeero. Intaa waxaa dheer, tirooyinka tallaalada ee ay sameeyeen dhaqaatiirta guud waa la qoray, iyo ugu dambeyntii waxaan diiwaangelinay tirooyinka iyo noocyada waxyeelada soo wargeliyay dhaqaatiirta guud iyo dadka kale.

Machadka Statens Serum ayaa usoo diro xasuusin waalidiinta ee ku saabsan tallaalada maqan marka canuga gaaro 2, 6½ iyo 14 sanno. Waxaa kaliya oo ay soo diraan xasuusin haddii canuga uu ka maqanyahay ugu yaraan mid ka mid ah tallaalada aan ugu talinay barnaamijka tallaalka carruurta.

Ujeedada xasuusinta waa hubinta in carruur badan sida suurtoogalka ah la tallaalo oo laga illaaliyo cudurada halista ah ee tallaalada ka hortagi karo.

Barnaamijka tallaalka carruurnimada Danish si wanaagsan ayuu u shaqeeyaa. Sida cawaaqibta, cudurada ka hortaga kaas oo carruurta lagu tallaalo marmar Denmark. Si kastaba, waa muhiim inaad sii wadid tallaalida carruurta, sababtoo ah waxay halis galiyaan inay qaadaan marka ay u safrayaan meel ka baxsan Denmark iyo sababtoo ah waxaa weli jira halista cudurada laga yaabo inay ka dhacaan markale Denmark.

Warbixinbadan

www.dhma.dk

Warbixinta cudurada caabuqyada iyo barnaamijka tallaalka bulshada.

www.indlægssteddel.dk

www.ema.europa.eu

Warbixinta tallaalada iyo saameynada dhinaca.

www.ssi.dk – Machadka Statens Serum

Warbixinta barnaamijka tallaalka carruurta, cudurada gaarka aha iyo tallaalada.

www.who.int – Hay’ada Caafimaadka Aduunka (WHO)

Warbixinta ujeedooyinka WHO ee barnaamijka tallaalka carruurnimada iyo tirikoobka tallaalada ee Gobolka Yurub ee WHO.

Maamulka Caafimaadka iyo Daawada